Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 21. februára 2013*

„Občianstvo Únie — Voľný pohyb pracovníkov — Zásada rovnosti zaobchádzania — Článok 45 ods. 2 ZFEÚ — Nariadenie (EHS) č. 1612/68 — Článok 7 ods. 2 — Smernica 2004/38/ES — Článok 24 ods. 1 a 2 — Výnimka zo zásady rovnosti zaobchádzania vzhľadom na príspevok na výživu počas štúdia formou študentských štipendií alebo študentských pôžičiek — Občan Únie, ktorý študuje v hostiteľskom členskom štáte — Výkon zamestnania pred začatím štúdia a po ňom — Hlavný cieľ dotknutej osoby pri svojom vstupe do hostiteľského členského štátu — Vplyv na jeho kvalifikáciu ako pracovníka a na jeho nárok na študentské štipendium“

Vo veci C-46/12,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtte (Dánsko) z 24. januára 2012 a doručený Súdnemu dvoru 26. januára 2012, ktorý súvisí s konaním:

L. N.

proti

Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory M. Ilešič, sudcovia E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh (spravodajca), C. Toader a C. G. Fernlund,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 28. novembra 2012,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— dánska vláda, v zastúpení: V. Pasternak Jørgensen a C. Thorning, splnomocnení zástupcovia,

— nórska vláda, v zastúpení: E. Leonhardsen, M. Emberland a B. Gabrielsen, splnomocnení zástupcovia,

— Európska komisia, v zastúpení: D. Roussanov a C. Barslev, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: dánčina.

— so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 7 ods. 1 písm. c) a článku 24 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú L. N. a Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte (riaditeľstvo pre vyššie vzdelanie a podporu vzdelávania, ďalej len „VUS“), vo veci odmietnutia tohto riaditeľstva poskytnúť L. N. príspevok na vzdelávanie.

Právny rámec

Právna úprava Únie

Nariadenie č. 1612/68

3 Podľa článku 7 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Spoločenstva (Ú. v. ES L 257, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 15):

„1. S pracovníkom, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, sa na území iného členského štátu nesmie z dôvodu jeho štátnej príslušnosti zaobchádzať inak ako s vlastnými pracovníkmi, pokiaľ ide o podmienky zamestnania a pracovné podmienky, najmä odmeňovanie, prepustenie, a ak by sa stal nezamestnaným, opätovné začlenenie do práce alebo zamestnania.

2. Takýto pracovník požíva rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci.

…“

Smernica 2004/38

4 Podľa odôvodnení 1, 3, 10, 20 a 21 smernice 2004/38:

„(1) Občianstvo v Únii udeľuje každému občanovi Únie základné a individuálne právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov s výhradou obmedzení a podmienok uvedených v zmluve a opatrení prijatých na tento účel.

…

(3) Občianstvo Únie by malo byť základným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov, keď uplatňujú svoje právo na voľný pohyb a pobyt. Je preto potrebné, aby sa kodifikovali a preskúmali existujúce nástroje spoločenstva, ktoré sa oddelene zaoberajú pracovníkmi, samostatne zárobkovo činnými osobami a tiež študentmi a inými neaktívnymi osobami, aby sa zjednodušilo a posilnilo právo všetkých občanov Únie na voľný pohyb a pobyt.

…

(10) Osoby uplatňujúce svoje právo pobytu by sa však nemali stať neprimeranou záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas počiatočného obdobia pobytu. Preto by sa právo pobytu pre občanov Únie a ich rodinných príslušníkov počas obdobia presahujúceho tri mesiace malo podriadiť podmienkam.

…

(20) V súlade so zákazom diskriminácie z dôvodov štátnej príslušnosti by všetci občania Únie a ich rodinní príslušníci s pobytom v členskom štáte mali na základe tejto smernice využívať v tomto členskom štáte rovnaké zaobchádzanie ako so štátnymi príslušníkmi v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje zmluva, s výhradou špecifických ustanovení, ako sú výslovne uvedené v zmluve a sekundárnom práve.

(21) Malo by sa však ponechať na hostiteľský členský štát, aby rozhodol, či udelí sociálnu pomoc počas prvých troch mesiacov pobytu alebo počas dlhšieho obdobia v prípade uchádzačov o zamestnanie občanom Únie iným, ako sú pracovníci, samostatne zárobkovo činné osoby alebo osoby, ktoré si zachovali tento štatút, alebo ich rodinní príslušníci, alebo udelí takýmto osobám pomoc vo forme príspevku na výživu počas štúdia vrátane odborného vzdelávania pred nadobudnutím ich práva trvalého pobytu.“

5 Článok 3 ods. 1 smernice 2004/38 stanovuje, že sa táto smernica uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo zdržiavajú v členskom štáte inom, ako je členský štát, ktorého sú štátnymi príslušníkmi.

6 Článok 7 ods. 1 a 3 smernice 2004/38 znie takto:

„1. Všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak:

a) sú pracovníci alebo samostatne zárobkovo činné osoby v hostiteľskom členskom štáte; alebo

b) majú dostatočné zdroje pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a ak majú komplexné krytie nemocenského poistenia v hostiteľskom členskom štáte; alebo

c)

— sú zapísaní na súkromnej alebo verejnej inštitúcii, akreditovanej alebo financovanej hostiteľským členským štátom na základe jeho legislatívy alebo administratívneho postupu, s hlavným cieľom absolvovať študijný kurz, vrátane odborného vzdelávania; a

— majú komplexné krytie nemocenského poistenia v hostiteľskom členskom štáte a predložili príslušnému vnútroštátnemu úradu dôkaz prostredníctvom vyhlásenia alebo iným rovnocenným prostriedkom, podľa ich rozhodnutia, že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu…

…

3. Na účely odseku 1a) občan Únie, ktorý už nie je pracovníkom ani samostatne zárobkovo činnou osobou, si zachová štatút pracovníka alebo samostatne zárobkovo činnej osoby za nasledujúcich okolností:

…

d) daná osoba nastúpila na odborné vzdelávanie. Pokiaľ nie je nedobrovoľne nezamestnaná, zachovanie štatútu pracovníka je podmienené vzdelávaním, ktoré súvisí s predchádzajúcim zamestnaním.“

7 Článok 24 smernice 2004/38 nazvaný „Rovnaké zaobchádzanie“ znie:

„1. S výhradou takých osobitných ustanovení, ako sú výslovne uvedené v zmluve a v sekundárnom práve, všetci občania Únie, ktorí sa na základe tejto smernice zdržiavajú na území hostiteľského členského štátu, využívajú rovnaké zaobchádzanie ako so štátnymi príslušníkmi tohto členského štátu v rámci pôsobnosti zmluvy. Výhoda tohto práva sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a ktorí majú právo pobytu alebo právo trvalého pobytu.

2. Ako výnimka z odseku 1 hostiteľský členský štát nie je povinný udeliť nárok na sociálnu pomoc počas prvých troch mesiacov pobytu ani prípadne počas dlhšieho obdobia stanoveného v článku 14 ods. 4 písm. b), ani nie je povinný pred nadobudnutím práva trvalého pobytu udeliť pomoc vo forme príspevku na výživu počas štúdia, vrátane odborného vzdelávania, pozostávajúcu zo študentských štipendií alebo študentských pôžičiek osobám iným, ako sú pracovníci, samostatne zárobkovo činné osoby, osoby, ktoré si zachovávajú takýto štatút a ich rodinní príslušníci.“

Dánska právna úprava

8 § 2a ods. 2 a 4 konsolidovaného zákona č. 661 z 29. júna 2009 o štátnych príspevkoch na vzdelávanie (*Folketingstidende* 2005/2006 L 95, príloha A, s. 2854) znie:

„…

2. Osobám, ktoré študujú a ktoré sú občanmi Únie alebo štátov Európskeho hospodárskeho priestoru [EHP], a ich rodinným príslušníkom možno poskytnúť štátny príspevok na vzdelávanie v Dánsku a v zahraničí na základe podmienok stanovených podľa práva [Únie] a Dohody o EHP. Občania Únie a štátov EHP, ktorí nie sú pracovníkmi alebo samostatne zárobkovo činnými osobami v Dánsku, a ich rodinní príslušníci majú nárok na príspevok na vzdelávanie len v prípade, ak sa v Dánsku zdržiavali nepretržite päť rokov…

…

4. Minister školstva môže prijať osobitné predpisy, ktorými sa upraví právo zahraničných štátnych príslušníkov na príspevok na vzdelávanie v Dánsku alebo v zahraničí.“

9 § 2a ods. 2 konsolidovaného zákona č. 661 sa vykonáva § 67 vyhlášky č. 455 z 8. júna 2009 o štátnych príspevkoch na vzdelávanie (Bekendtgørelse nr 455 af 8. juni 2009 om statens uddannelsesstøtte). Tento § 67 znie:

„Občanovi [Únie], ktorý je v Dánsku pracovníkom alebo samostatne zárobkovo činnou osobou podľa práva Únie, možno poskytnúť príspevok na vzdelávanie v Dánsku alebo v zahraničí za rovnakých podmienok ako dánskemu štátnemu príslušníkovi. Za ‚pracovníka‘ alebo ‚samostatne zárobkovo činnú osobu‘ sa podľa práva [Únie] takisto považuje občan Únie, ktorý už bol zamestnaný alebo bol samostatne zárobkovo činnou osobou v Dánsku, pričom medzi jeho vzdelaním a predchádzajúcou

prácou v Dánsku existuje vecná a časová súvislosť, ako aj nedobrovoľne nezamestnaná osoba, ktorá sa zo zdravotných dôvodov alebo na základe štrukturálnych zmien na trhu práce potrebuje rekvalifikovať na účely zamestnania sa v odbore, ktorý vecne a časovo nesúvisí s jej predchádzajúcou prácou v Dánsku.“

10 Podľa § 3 vyhlášky č. 474 z 12. mája 2011 o pobyte cudzincov na území Dánska, na ktorých sa vzťahujú právne predpisy Európskej únie [Bekendtgørelse nr 474 af 12. maj 2011 om ophold i Danmark for udlændinge, der er omfattet af Den Europæiske Unions regler (EU-opholdsbekendtgørelsen)]:

„1. Občan Únie, ktorý je v Dánsku pracovníkom alebo samostatne zárobkovo činnou osobou, vrátane poskytovateľa služieb, má právo na pobyt počas obdobia dlhšieho než tri mesiace v súlade s § 2 ods. 1 zákona o cudzincoch.

2. Občan Únie, na ktorého sa pôvodne vzťahoval odsek 1, ale ktorý už nie je zárobkovo činný, si zachová štatút pracovníka alebo samostatne zárobkovo činnej osoby,

(1) ak je dočasne práceneschopný v dôsledku choroby alebo úrazu;

(2) ak je riadne zaregistrovaný ako nedobrovoľne nezamestnaná osoba po tom, čo bol zamestnaný viac ako jeden rok, a zaevidoval sa ako uchádzač o zamestnanie na príslušnom úrade práce;

(3) ak je riadne zaregistrovaný ako nedobrovoľne nezamestnaná osoba po tom, čo sa mu ukončila pracovná zmluva na dobu určitú kratšiu ako jeden rok, a zaevidoval sa ako uchádzač o zamestnanie na príslušnom úrade práce;

(4) ak je občan Únie, ktorý počas prvých dvanástich mesiacov nedobrovoľne stratí zamestnanie alebo prestane byť samostatne zárobkovo činnou osobou, riadne zaregistrovaný a zaevidoval sa ako uchádzač o zamestnanie na príslušnom úrade práce alebo

(5) ak občan Únie nastúpi na odborné vzdelávanie súvisiace s jeho predchádzajúcim zamestnaním alebo, pokiaľ sa nachádza v situácii, že je nedobrovoľne nezamestnaný, ak nastúpi na akékoľvek odborné vzdelávanie.

3. Občan Únie, na ktorého sa vzťahuje § 2 body 3 alebo 4, si štatút pracovníka alebo samostatne zárobkovo činnej osoby zachová šesť mesiacov.

4. Občan Únie, ktorý vstúpil na územie Dánska, aby si hľadal zamestnanie, má právo na pobyt ako uchádzač o zamestnanie najviac šesť mesiacov od vstupu na toto územie. Po uplynutí tejto doby má táto osoba právo na pobyt ako uchádzač o zamestnanie, ak predloží dôkaz, že si sústavne hľadá zamestnanie a že má skutočne šancu zamestnať sa.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

11 L. N. ako občan Únie, ktorého štátna príslušnosť sa v rozhodnutí vnútroštátneho súdu neuvádza, vstúpil 6. júna 2009 na územie Dánska.

12 Dňa 10. júna 2009 bolo L. N. ponúknuté pracovné miesto na plný úväzok v medzinárodnej veľkoobchodnej spoločnosti.

13 Regionálny orgán verejnej správy mu 29. júna 2009 vydal potvrdenie o registrácii ako pracovníkovi podľa článku 3 vyhlášky č. 474.

14 Zo spisu vyplýva, že L. N. si podal prihlášku na Copenhagen Business School (ďalej len „CBS“) pred 15. marcom 2009, kedy končila lehota na podanie prihlášky, a teda pred vstupom na dánske územie.

15 Dňa 10. augusta 2009 podal L. N. žiadosť o príspevok na vzdelávanie od septembra 2009.

16 Dňa 10. septembra 2009 L. N. začal svoje štúdium na CBS. L. N. preto podal výpoveď zo svojho zamestnania vo veľkoobchodnej spoločnosti, vykonával však potom iné zamestnanie na čiastočný pracovný úväzok.

17 Dňa 27. októbra 2009 VUS oznámilo L. N., že zamietlo jeho žiadosť o príspevok na vzdelávanie.

18 Dňa 30. októbra 2009 L. N. podal proti tomuto rozhodnutiu žalobu na Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtte, pričom odkázal na svoj štatút „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ a na svoje právo na príspevok na vzdelávanie.

19 Dňa 7. decembra 2009 VUS požiadalo regionálny orgán verejnej správy o poskytnutie informácii, či L. N. spĺňa podmienky vyžadované na to, aby sa považoval za pracovníka v zmysle článku 45 ZFEÚ. Tento orgán verejnej správy v liste z 11. decembra 2009 najskôr uviedol, že L. N. treba považovať za „pracovníka“ v období od 29. júna 2009 do 10. septembra 2009. Neskôr listom z 12. apríla 2010 zmenil právny základ pre pobyt L. N., ktorého štatút pracovníka upravil na štatút študenta z dôvodu, že dotknutá osoba vstúpila na územie Dánska s hlavným cieľom absolvovať tam odborné vzdelávanie.

20 Listom z 28. septembra 2010 VUS postúpilo vec vnútroštátnemu súdu. V tomto liste uviedla, že na účely posúdenia veci so zreteľom na dôkazy treba zohľadniť skutočnosť, že L. N vstúpil na územie Dánska s hlavným cieľom absolvovať tam odborné vzdelávanie, keďže sa pred svojím príchodom do tohto členského štátu prihlásil na CBS a krátko na to začal svoje štúdium. V dôsledku toho nemôže L. N. podľa názoru VUS spĺňať podmienky vyžadované na to, aby sa považoval za pracovníka.

21 Vnútroštátny súd sa 31. augusta 2011 obrátil na VUS so žiadosťou o preskúmanie, či sa na L. N. vzťahuje pojem „pracovník“ v zmysle práva Únie. Uvedený súd v rovnakom čase požiadal VUS, aby sa obrátilo na regionálny orgán verejnej správy na spresnenie rovnakých okolností. VUS uviedlo, že podľa jeho názoru neexistuje žiadny dôvod na spochybnenie skoršieho rozhodnutia regionálneho orgánu verejnej správy týkajúceho sa právneho základu pre pobyt L. N.

22 Vnútroštátny súd sa domnieva, že článok 7 ods. 1 písm. c) a článok 24 ods. 2 smernice 2004/38 sa majú vykladať v tom zmysle, že osoba považovaná za študenta nemá právo na študentské štipendium, ak ju možno považovať aj za „pracovníka“. Pripisuje význam skutočnosti, že článok 7 ods. 1 písm. c) tejto smernice definuje študenta ako osobu zapísanú na súkromnej alebo verejnej inštitúcii „s hlavným cieľom absolvovať študijný kurz“.

23 Za týchto okolností Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtte rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 7 ods. 1 písm. c) smernice 2004/38…, v spojení s článkom 24 ods. 2 uvedenej smernice vykladať v tom zmysle, že členský štát (hostiteľský členský štát) môže pri posudzovaní otázky, či má byť osoba považovaná za pracovníka, ktorý má nárok na príspevok na vzdelávanie, zohľadniť skutočnosť, že táto osoba vstúpila na územie hostiteľského členského štátu s hlavným cieľom absolvovať tam študijný kurz, v dôsledku čoho hostiteľský členský štát nie je povinný poskytnúť jej príspevok na vzdelávanie podľa uvedeného článku 24 ods. 2?“

O prejudiciálnej otázke

24 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 7 ods. 1 písm. c) a článok 24 ods. 2 smernice 2004/38 majú vykladať v tom zmysle, že občanovi Únie, ktorý študuje v hostiteľskom členskom štáte a súčasne vykonáva zamestnanie, možno odmietnuť poskytnúť príspevok na výživu počas štúdia prináležiaceho štátnym príslušníkom tohto členského štátu, keďže na územie uvedeného štátu vstúpil s hlavným zámerom absolvovať tam vzdelávanie.

25 Na úvod treba pripomenúť, že článok 20 ods. 1 ZFEÚ priznáva každej osobe, ktorá je občanom jedného z členských štátov, štatút občana Únie.

26 Tento štatút požívajú tak študenti pochádzajúci z iných členských štátov než z hostiteľského členského štátu a v hostiteľskom členskom štáte študujú, ako aj štátni príslušníci, ktorí majú štatút „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ, pokiaľ sú štátnymi príslušníkmi členského štátu.

27 Súdny dvor už niekoľkokrát rozhodol, že štatút občana Únie má byť základným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov, ktorý tým z nich, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii, umožňuje, aby sa s nimi v oblasti vecnej pôsobnosti ZFEÚ bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť a bez toho, aby boli dotknuté výnimky výslovne stanovené v tejto súvislosti, z právneho hľadiska zaobchádzalo rovnako (rozsudky z 20. septembra 2001, Grzelczyk, C-184/99, Zb. s. I-6193, bod 31, a z 11. júla 2002, D’Hoop, C-224/98, Zb. s. I-6191, bod 28).

28 Každý občan Únie sa môže odvolávať na zákaz diskriminácie na základe štátnej príslušnosti zakotvený v článku 18 ZFEÚ, spresnený v iných ustanoveniach Zmluvy a v článku 24 smernice 2004/38, v každej situácii, ktorá patrí do oblasti vecnej pôsobnosti práva Únie. Tieto situácie okrem iných zahŕňajú vykonávanie základných slobôd zaručených predovšetkým článkom 45 ZFEÚ a vykonávanie práva slobodne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov stanoveného v článku 21 ZFEÚ (pozri najmä rozsudky z 12. mája 1998, Martínez Sala, C-85/96, Zb. s. I-2691, bod 63; Grzelczyk, už citovaný, body 32 a 33; z 15. marca 2005, Bidar, C-209/03, Zb. s. I-2119, body 32 a 33, ako aj zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, bod 39).

29 Nijaké ustanovenie Zmluvy neumožňuje dospieť k záveru, že študenti, ktorí sú občanmi Únie, sú v prípade premiestnenia sa do iného členského štátu na účely štúdia zbavení práv, ktoré Zmluva priznáva občanom Únie, vrátane práv priznaných týmto občanom, keď vykonávajú zamestnanie v hostiteľskom členskom štáte (pozri v tomto zmysle rozsudky Grzelczyk, už citovaný, bod 35, a Bidar, už citovaný, bod 34).

30 Z toho vyplýva, že občan Únie, ktorý študuje v hostiteľskom členskom štáte alebo v ňom vykonáva zamestnanie a požíva štatút „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ, sa môže odvolávať na právo zakotvené v článkoch 18 ZFEÚ, 21 ZFEÚ a/alebo 45 ZFEÚ, a to voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia hostiteľského členského štátu bez priamej alebo nepriamej diskriminácie na základe štátnej príslušnosti.

31 Tak dánska, ako aj nórska vláda však tvrdia, že ustanovenia článku 7 ods. 1 písm. c) smernice 2004/38 v spojení s článkom 24 ods. 2 uvedenej smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že občana Únie, ktorý je študentom denného štúdia v hostiteľskom členskom štáte a na územie tohto členského štátu vstúpil na tento účel, možno vylúčiť z poskytnutia príspevku na výživu počas štúdia v prvých piatich rokoch napriek tomu, že popri štúdiu je zamestnaný na čiastočný pracovný úväzok.

32 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 24 ods. 2 smernice 2004/38 stanovuje, že členský štát nie je povinný pred nadobudnutím práva na trvalý pobyt poskytnúť príspevok na výživu počas štúdia, vrátane príspevku na odborné vzdelávanie formou študentských štipendií alebo pôžičiek, iným osobám, ako sú pracovníci, samostatne zárobkovo činné osoby, osoby, ktoré si zachovávajú takýto štatút, alebo ich rodinní príslušníci.

33 Pokiaľ ide o výnimku zo zásady rovnosti zaobchádzania stanovenú v článku 18 ZFEÚ, pričom článok 24 ods. 1 smernice 2004/38 je iba jej špecifickým vyjadrením, treba odsek 2 tohto článku 24 podľa judikatúry Súdneho dvora vykladať striktne a v súlade s ustanoveniami Zmluvy, vrátane tých ustanovení, ktoré sa týkajú občianstva Únie a voľného pohybu pracovníkov (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 4. júna 2009, Vatsouras a Kouptantze, C-22/08 a C-23/08, Zb. s. I-4585, bod 44, ako aj Komisia/Rakúsko, už citovaný, body 54 a 56).

34 Podľa informácií, ktoré má Súdny dvor, pomoc, o ktorú žiada L. N. predstavuje príspevok na výživu formou štipendia. Táto pomoc môže teda patriť do výnimky zo zásady rovnosti zaobchádzania stanovenej v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38.

35 Ako však jednoznačne vyplýva zo znenia tohto posledného uvedeného ustanovenia, nemožno takúto výnimku namietať voči osobám, ktoré získali právo na trvalý pobyt, ani voči „pracovníkom, samostatne zárobkovo činným osobám, osobám, ktoré si zachovávajú takýto štatút, a ich rodinným príslušníkom“.

36 Napriek tomu, že je pravda, že článok 7 ods. 1 písm. c) smernice 2004/38 stanovuje, že občan Únie má právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak je zapísaný na „súkromnej alebo verejnej inštitúcii“ v zmysle tohto ustanovenia „s hlavným cieľom absolvovať študijný kurz“, z tohto posledného uvedeného spresnenia však nevyplýva, že občan Únie, ktorý spĺňa tieto podmienky je na základe tejto skutočnosti automaticky zbavený štatútu „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ.

37 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu a z vyjadrení predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že L. N. vykonával zamestnanie na plný pracovný úväzok od svojho príchodu na územie hostiteľského členského štátu a že po začatí štúdia vykonával zamestnanie na čiastočný pracovný úväzok.

38 Zo spisu tiež vyplýva, že poskytnutie príspevku na výživu počas štúdia bolo odmietnuté z dôvodu, že na územie tohto členského štátu vstúpil s hlavným úmyslom absolvovať tam vzdelávanie, takže cieľ jeho pobytu v Dánsku je podľa príslušných vnútroštátnych orgánov spôsobilý zbaviť ho štatútu „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ.

39 Treba však pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pojem „pracovník“ v zmysle článku 45 ZFEÚ má autonómny význam vlastný právu Únie a nesmie sa vykladať reštriktívne (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 3. júla 1986, Lawrie-Blum, 66/85, Zb. s. 2121, bod 16; z 21. júna 1988, Brown, 197/86, Zb. s. 3205, bod 21; z 26. februára 1992, Bernini, C-3/90, Zb. s. I-1071, bod 14, a zo 6. novembra 2003, Ninni-Orasche, C-413/01, Zb. s. I-13187, bod 23).

40 Okrem toho tento pojem treba definovať podľa objektívnych kritérií, ktoré charakterizujú pracovnoprávny vzťah so zreteľom na práva a povinnosti dotknutých osôb. Základným charakteristickým znakom pracovnoprávneho vzťahu je okolnosť, že určitá osoba vykonáva po určitú dobu v prospech inej osoby a pod jej vedením činnosti, za ktoré poberá odmenu (pozri rozsudky Lawrie-Blum, už citovaný, bod 17; Ninni-Orasche, už citovaný, bod 24, ako aj Vatsouras a Kouptantze, už citovaný, bod 26).

41 Znížená výška tejto odmeny, pôvod prostriedkov na túto odmenu, vyššia či nižšia produktivita dotknutej osoby alebo skutočnosť, že dotknutá osoba odpracuje iba nižší počet pracovných hodín za týždeň, nevylučujú, aby sa táto osoba považovala za „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudky Lawrie-Blum, už citovaný, bod 21; z 31. mája 1989, Bettray, 344/87, Zb. s. 1621, bod 15, a Bernini, už citovaný, bod 16).

42 Na získanie štatútu „pracovníka“ sa vyžaduje, aby dotknutá osoba vykonávala skutočné a účinné činnosti, s výnimkou tých činností ktoré sú natoľko obmedzené, že sa považujú za čisto okrajové a vedľajšie (pozri najmä rozsudky z 23. marca 1982, Levin, 53/81, Zb. s. 1035, bod 17, ako aj Vatsouras a Kouptantze, už citovaný, bod 26 a citovanú judikatúru).

43 Pri skúmaní tejto podmienky musí vnútroštátny súd vychádzať z objektívnych kritérií a celkovo zhodnotiť všetky okolnosti prípadu, ktoré sa týkajú tak povahy posudzovaných činností, ako aj povahy predmetného pracovnoprávneho vzťahu (rozsudok Ninni-Orasche, už citovaný, bod 27).

44 Analýza všetkých skutočností, ktoré charakterizujú pracovný pomer na účely preskúmania, či zamestnanie, ktoré vykonával L. N. pred začatím svojho štúdia a po ňom bolo skutočné a účinné, a teda, či mal štatút pracovníka, patrí do právomoci vnútroštátneho súdu. Iba vnútroštátny súd je priamo oboznámený so skutkovými okolnosťami vo veci samej a so skutočnosťami charakterizujúcimi pracovné pomery žalobcu vo veci samej, a v dôsledku toho môže najlepšie vykonať potrebné overovania.

45 Vzhľadom na to, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu neobsahuje žiadnu informáciu, ktorá by mohla viesť k pochybnostiam o tom, či pracovné pomery medzi L. N. a jeho zamestnávateľmi vykazovali charakteristické znaky pracovného pomeru uvedené v bode 40 tohto rozsudku, prislúcha predovšetkým vnútroštátnemu súdu overiť, či zamestnania žalobcu vo veci samej nie sú obmedzené v takom rozsahu, že by sa mohli považovať za čisto okrajové a vedľajšie.

46 Pokiaľ ide o tvrdenie dánskej a nórskej vlády, podľa ktorého zámer žalobcu vo veci samej pri vstupe na dánske územie, a to absolvovať tam študijný kurz, ho zbavuje štatútu „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ, stačí pripomenúť, že na posúdenie, či na základe určitého zamestnania možno priznať štatút pracovníka v zmysle tohto ustanovenia, nie sú skutočnosti týkajúce sa správania dotknutej osoby pred obdobím a po období, v ktorom bol zamestnaný, relevantné na preukázanie štatútu pracovníka v zmysle tohto ustanovenia. Takéto skutočnosti totiž nemajú žiadnu súvislosť s objektívnymi kritériami uvedenými v judikatúre pripomenutej v bode 40 tohto rozsudku (rozsudok Ninni-Orasche, už citovaný, bod 28).

47 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že definícia pojmu „pracovník“ v zmysle článku 45 ZFEÚ vyjadruje požiadavku vlastnú samotnej zásade voľného pohybu pracovníkov, že výhod, ktoré právo Únie priznáva na základe tejto slobody, sa môžu dovolávať iba osoby, ktoré zamestnanie skutočne vykonávajú alebo majú vážny záujem o jeho vykonávanie. Neznamená to však, že by požívanie tejto slobody mohlo podliehať cieľom, ktoré sleduje štátny príslušník členského štátu žiadajúci o vstup a o pobyt na území hostiteľského členského štátu, pokiaľ vykonáva alebo chce vykonávať skutočné a účinné zamestnanie. Akonáhle sa táto podmienka splní, zámery, ktoré mohli viesť pracovníka k tomu, aby si v dotknutom členskom štáte hľadal prácu, nie sú relevantné a nesmie sa na ne prihliadať (pozri v tomto zmysle rozsudky Levin, už citovaný, body 21 a 22, ako aj z 23. septembra 2003, Akrich, C-109/01, Zb. s. I-9607, bod 55).

48 V prípade, že by vnútroštátny súd rozhodol, že L. N. treba považovať za „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ, treba konštatovať, že odmietnutie poskytnúť občanovi Únie príspevok na výživu počas štúdia porušuje právo na rovnosť zaobchádzania, ktoré požíva tento občan so štatútom pracovníka.

49 Občan Únie využívajúci právo na voľný pohyb pracovníkov, ktoré mu zaručuje článok 45 ZFEÚ, má totiž v hostiteľskom v členskom štáte podľa článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68 rovnaké sociálne výhody ako vnútroštátni pracovníci.

50 Súdny dvor už rozhodol, že príspevok na výživu počas štúdia predstavuje sociálnu výhodu v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68 (pozri rozsudky z 21. júna 1988, Lair, 39/86, Zb. s. 3161, body 23 a 24, ako aj Bernini, už citovaný, bod 23).

51 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať, že článok 7 ods. 1 písm. c) a článok 24 ods. 2 smernice 2004/38 sa majú vykladať v tom zmysle, že občanovi Únie, ktorý študuje v hostiteľskom členskom štáte a súčasne v ňom vykonáva skutočné a účinné zamestnanie, na základe ktorého mu možno priznať štatút „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ, nemožno odmietnuť

poskytnúť príspevok na výživu počas štúdia priznávaný štátnym príslušníkom tohto členského štátu. Vnútroštátnemu súdu prislúcha vykonať overenie skutkového stavu potrebné na posúdenie, či vykonávanie zamestnaní žalobcu vo veci samej postačuje na to, aby sa mu priznal tento štatút. Okolnosť, že dotknutá osoba vstúpila na územie hostiteľského členského štátu s hlavným zámerom v tomto štáte absolvovať študijný kurz, nie je relevantná na určenie, či má táto osoba štatút „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ, a teda na to, či má uvedená osoba nárok na takýto príspevok za rovnakých podmienok ako štátny príslušník hostiteľského členského štátu podľa článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68.

O trovách

52 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 7 ods. 1 písm. c) a článok 24 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že občanovi Únie, ktorý študuje v hostiteľskom členskom štáte a súčasne v ňom vykonáva skutočné a účinné zamestnanie, na základe ktorého mu možno priznať štatút „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ, nemožno odmietnuť poskytnúť príspevok na výživu počas štúdia priznávaný štátnym príslušníkom tohto členského štátu. Vnútroštátnemu súdu prislúcha vykonať overenie skutkového stavu potrebné na posúdenie, či výkon zamestnaní žalobcu vo veci samej postačuje na to, aby sa mu priznal tento štatút. Okolnosť, že dotknutá osoba vstúpila na územie hostiteľského členského štátu s hlavným zámerom v tomto štáte absolvovať študijný kurz, nie je relevantná na určenie, či má táto osoba štatút „pracovníka“ v zmysle článku 45 ZFEÚ, a teda na to, či má uvedená osoba nárok na takýto príspevok za rovnakých podmienok ako štátny príslušník hostiteľského členského štátu podľa článku 7 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Spoločenstva.

Podpisy